• İSTİKLAL MARŞI TAHLİLİ

<u>Milli Marş İhtiyacı</u>

- Büyük millet meclisinin ilk günlerinde irşat heyetleri dış gezilerin birinde ev sahibi devletin milli marşlarından sonra buyurun sizde kendi marşınızı söyleyin deyince heyet önce şaşırmış sonra içlerinden birisine çok güzel bir fikir gelmiş. Hemen o anda:
- "Allahu Ekber, Allahu Ekber, La ilahe illallahüvallahü Ekber, Allahu Ekber velillahil hamd" Diye bitirmişler ve böylece mahcup olmaktan kurtulmuşlar. Bu izlenimlerini genelkurmay başkan vekili Miralay İsmet İnönü’ye bir istiklal Marşına olan ihtiyacı belirtmeleri, meseleyi ilk defa resmi olarak gündeme getirmiştir.

- Son kıtası beş mısra olmak üzere dörder mısralık on kıtadan oluşan ve aruzla yazılan şiirin her kıtasının bütün mısraları tam kafiyelidir. Herhangi bir milli marş güftesinin çok ilerisinde Türk edebiyatının en güzel lirik-hamasi şiirlerindendir.

Korkma, sönmez bu şafaklarsa yüzen al sancak

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak

O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak

O benimdir o benim milletimindir ancak

- Mehmet Akif Türk milletine cesaret ve tahammül aşılamak için ve onda bulunan duyguları harekete geçirmek için şiirine “KORKMA!” sözüyle başlıyor.

- Bayrak bir milletin bir milletin geleceğinin ve bağımsızlığının sembolüdür. Bayrağın sönmesi Türk milletinin istiklalini kaybetmesidir. Şair ülkemizde tek bir insan kalana kadar bu vatanı savunacağımızı belirtiyor.
- O halde en son Türk bireyi son nefesini vermeden Türk istiklal ve bağımsızlığını yok etmek, Türk bayrağını söndürmek mümkün değildir. Zira bayrağımız milletimizin yıldızıdır.
- Bayrağın kaderi ile milletimizin kaderi birbirine bağlıdır. Bayrak bizimdir, biz yaşadıkça onu elimizden kimse alamaz. Türk milletinin bütün fertlerini öldürmedikçe bağımsızlığını kimse yok edemez.

Çatma Kurban olayım çehreni ey nazlı hilal

Kahraman ırkıma bir gül!.. Ne bu şiddet bu celal

Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal

Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

- Şair ikinci kıtada bayrağımızın o zaman ki kırgın, küskün, öfkeli halini dile getiriyor. Türk vatanının bazı parçaları, işgal edilmiştir.
- Bu yüzden bazı bölgelerde bayraklarımız indirilmiş yerine düşman bayrakları asılmıştır. Kaş çatmak öfke halini ifade eder. Kaş ayrıca edebiyatımızda hilale benzetilir. Sevgilinin kaşları daima hilal şeklinde gösterilmiştir.
- Bayraktaki hilal de tıpkı nazlı bir sevgilinin kaşı gibi çatılmıştır. Kahraman Türk milletini üzmektedir. Türkün beklediği, özlediği gülen bir bayraktır.
- Türk bayrağının gülmesi göklerde dalgalanmasıdır. Bir aşığın sevgilisinden güler yüz beklemesi gibi bağımsızlığa aşık Türk milleti de

özgürlüğün sembolü olan bayraktan gülmesini beklemektedir. Bu milletimizin en doğal hakkıdır.

- Çünkü Türkler bağımsızlıkları ve bayrakları uğruna pek çok kan dökmüşlerdir. Bu kanları bayrağa helal etmeleri için onun da nazlanmayı bırakıp göklerde dalgalanması gerekir. Türk milleti daima Allah'a inandığı ve taptığı için özgürlük onun hakkıdır.

- İlk iki kıtada bayrağa hitap eden şair onun milletin varlığıyla beraber ebedi istiklalini müjdeler. Bayrağı konu alan başka şiirler de vardır.

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü

Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin örtüsü

Işık ışık, dalga dalga bayrağım!

Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

- (Arif Nihat Asya)

Onun aşkıyla erir kalpleri örten yas
Bu kızıl gül dedemizden, atamızdan miras
Ona gül rengini vermiş, dökülen kanlarımız
Sönmesin ey yüce Rabbim, budur ancak varımız

- (Halide Nusret Zorlutuna)

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

- Şair bu kıtaya başlarken 'BEN diyor.(Ancak kast ettiği mana aslında bizdir Türk milleti adına konuşmaktadır) Türk milleti ezelden beri hür yaşamıştır, hür yaşayacaktır.
- Onun özgürlüğünü elinden almak isteyen ancak çıldırmış olmalı, zira böyle bir harekete kalkışanlar ağır bir şekilde cezalandırılır. Türk milleti bağımsızlığı uğrunda önüne çıkacak her engeli aşacak güçtedir. O; böylesine yüce bir amaç için dağları delecek, enginlere sığmayıp, denizleri taşıracaktır güçtedir.

Garbın âfakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,

Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.

Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar.

"Medeniyyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar

- Bu kıtada şair vatanımızı istilaya kalkışan Avrupalılara meydan okuyor. 20. asrın başında Avrupa medeniyeti 19.yy. deki görkeminden oldukça uzaktır. O sebeple şair batıyı tek dişi kalmış canavara benzetiyor.
- Ancak Avrupa mevcut teknik imkanlarını seferber ederek topuyla, tüfeğiyle, tankıyla bizi yok etmeye çalışmaktadır.
- Mehmetçik ise bu güce topla, tüfekle, mızrakla, kılıçla cevap vermeye çalışmaktadır. Avrupalı kendini çelik zırhla korurken Mehmetçik ona iman dolu altın göğsüyle karşılık vermektedir.

- Mehmet Akif 3. ve 4. kıtalarda Türk milleti adına konuşmakta hürriyet aşkı ve imanıyla batılıların maddi güçlerine direneceğini söylemektedir.
- Mehmet Akif başka bir şiirinde

İmandır ilahi o cevher ki ne büyüktür

İmansız olan paslı yürek sinede yüktür

- derken inancını ön plana çıkarmaktadır.
- Tarihte ne kadar büyük kahraman yetişmişse hepsi de dini eğitim görmüşlerdir. Dinsiz toplumlarda kahraman yetişmez. F. N. Çamlıbel «zindan duvarları»nda bunu anlatıyor:

Gövdeler varsa gönüllerden alır cevherini
Yürek olmasa, bilekler çekemez hançerini
Kahramansız yasamak kahrına mahkumdurlar
Kaybeden zümreler Allah'ını, peygamberini

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın!

Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.

Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk´ın;

Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

- Şair kahraman Türk askerine hitap ediyor. Türk yurdunu alçakları uğratmaması için gerekirse canını feda etmesini öneriyor.
- Şehit gövdelerinin meydana getireceği siperler düşmana mani olacaktır. Mehmet Akif düşmanın çok kısa bir süre içinde bu hayasızca akına son vereceği Allah'ın Türk milletine Kuran-Kerimde vaat ettiği zafer gününün yarından bile daha yakın bir zamanda doğacağına inanmaktadır.

Bastığın yerleri «toprak» diyerek geçme, tanı!

Düşün, altında binlerce kefensiz yatanı.

Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı;

Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

- Şair Türk ordusuna vatanın kutsallığını hatırlatıyor. Toprak ile vatan arasında büyük bir fark vardır.
- Toprağı vatan haline getiren onu elde etmek ve korumak için savaşan fertlerin varlığıdır. Kısacası sıradan bir toprak büyük bir değer taşımaz; ama vatan toprağı uğrunda şehit olan atalarımızın o topraktaki mezarlarıdır.
- Bu kutsal vatanı dünyalara değişmeyiz. Toprak dünyanın dünyanın her yerinde bulunur. Ancak atalarımızın kanlarıyla sulanan topraklar vatanımız üzerindedir.

- Türk askerine hitap eden 5. ve 6. kıtalar, üstünde yasadığımız yerlerin alelade bir toprak değil, vatan olduğunu, onların düşmana çiğnetilmemesi gerektiğini telkin eder.

- Şehitlerden bahseden şair onlar için ne yapılması gerektiğini Safahatında «Şehitler Abidesi için" yazdığı şiirinde açıklamaktadır.

Gök kubbenin altında yatar al kan icinde

Ey yolcu şu topraklar için can veren erler

Hakkın bu veli kulları taş türbeye girmez

Gufrana bürünmüş yalnız fatiha bekler

- Şairimiz Çanakkale şehitleri için yazdığı şiirinde şehit olan mehmetçiğe hitap ediyor.

Enbiya yurdu bu toprak, şüheda burcu bu yer
Bir yıkık türbesinin üstüne Mevla titrer
Şüheda gövdesi bir baksana dağlar taşlar

O rüku olmasa, dünyada eğilmez başlar
Yaralanmış temiz alnından uzanmış yatıyor
Bir hilal uğruna Ya Rab, ne güneşler batıyor!
Ey bu topraklar için toprağa düsmüş asker
Gökten ecdad inerek öpse o pak alnı değer
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhidi
Bedirin arslanları ancak bu kadar şanlı idi
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın
Gömelim gel seni tarihe desem sığmazsın
Ey şehit oğlu şehit isteme benden makber
Sana ağuşunu açmış duruyor peygamber

- Mehmet Akif'in "Sen şehit oğlusun " diye şiirinde anlatılmak isteneni Türk şairi Necmettin Halil Onan "Dur yolcu" diye başladığı şiirinde

Türklerin 1915 yılında müttefik ordu ve donanması karşısındaki zaferiyle yeni bir devir açtığını anlatmaktadır.

Dur yolcu!

Bilmeden gelip bastığın

Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.

Eğil de kulak ver, bu sessiz yığın

Bir vatan kalbinin attığı yerdir.

Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda

Gördüğün bu tümsek, Anadolu'nda

İstiklal uğrunda, namus yolunda

Can veren Mehmet'in yattığı yerdir.

Bu tümsek, koparken büyük zelzele,

Son vatan parçası geçerken ele,

Mehmed'in düşmanı boğduğu sele

Mübarek kanının akıttığı yerdir.

Düşün ki, haşr olan kan, kemik eti

Yaptığı bu tümsek, amansız çetin

Bir harbin sonunda bütün milletin

Hürriyet zevkini tattığı yerdir.

- Başka bir şair de "Bu vatan kimin" diye sormaktadır.
  - *Bu vatan toprağın kara bağrında sıra dağlar gibi duranlarındır.*
- Çanakkale boğazında karşıdan Çanakkale'den gözüken Gelibolu'daki, Kilitbahir'in yukarısındaki yamaçtaki dur yolcu anıtı;1915 de Türk

askeri Mehmetçiğin burada Türkiye’nin bağımsızlığı için hayatını ortaya koyduğunu ve özgürlüğün bedelini kanıyla ödediğini simgeler.

- Dur yolcu, Türkiye‘nin çanakkale bogazindaki zafer için ödedigi bedeli hatırla. 250.000 şehid! Tarihte hiç bir zafer bu derece pahalıya mal olmamıştır.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?

Şuheda fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!

Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüdâ,

Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

- Bu vatan cennet kadar kıymetlidir. Şehit olanların ruhu dini inanışımıza göre doğrudan doğruya cennete gider. Şehitlerimiz bu vatan toprağında yattığı için cennetten farksızdır.
- Bir avuç toprağı sıksak şehitler fışkıracak sanırız. Canımızdan çok sevdiğimiz insanları varımızı yoğumuzu Allah alsında yalnız yaşadığımız sürece bizi vatanımızdan ayrı düşürmesin.

Rûhumun senden, ilâhi, şudur ancak emeli;

Değmesin mabedimin göğsüne nâ-mahrem eli!

Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli,

Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli

- Şairimiz Allah'a hitap ediyor. Mehmet Akif'in Allah'tan tek dileği ibadet yerlerinin göğsüne düşman elinin değmemesidir. Camilerimizden okunan ezanlar sonsuza kadar Türk yurdunun üstünde inlemelidir. Çünkü bu ezanlar dinimizin temelidir.

- Şiirin 7. ve 8. kıtalarında şair, sevilen pek çok şey kaybedilse bile vatanın kaybedilmemesini ve ezan seslerinin kesilmemesini niyaz eder. Şair burada Bilal‘in davudi sesini, sütçü imamın Antep’teki direnişini hatırlatır.

- Mehmet Akif ilanı aşk ettiği sevgili vatanını terk ederek hayatının 10 yılını gurbette geçirmeye mecbur kalmıştır.

- Mehmet Emin Yurdakul'da şiirinde

Türk evladı o dur ki yurdu olan toprağı,

Ana ırzı, bilerek yad ayağı bastırmaz.

Bir yabancı bayrağı

Ezan sesi duyulan hiç bir yere astırmaz.

- demektedir.
- Yahya Kemal'in büyük taarruz öncesi yaptığı dua ile Akif'in bu mısralardaki düşünceleri örtüşmektedir.

Şu kopan fırtına Türk ordusudur ya Rabbi!

Senin uğrunda ölen ordu budur ya Rabbi

Ta ki yükselsin ezanlarla müeyyed namın

Galip et! Çünkü bu son ordusudur İslam'ın

- Sair Arif Nihat Asya'nın buna benzer duası vardır.

Biz kısık sesleriz minareleri

Sen ezansız bırakma Allah'ım

Bizi sen sevgisiz susuz

ve vatansız bırakma Allah'ım

Müslümanlıkla yoğrulan bu yurdu

Müslümansız bırakma Allah'ım

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım

Her cerihamdan, ilâhi, boşanıp kanlı yaşım,

Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na´şım;

O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

- Ezan sesleri yurdumuzun üstünde inledikçe şehitlerimizin de ruhları şaad olacaktır. Ezan sesi sadece yaşayanlara değil, ölülere hatta onların mezar taşlarına bile tesir eden yüce bir anlam taşır.
- Şehit atalarımızın her şeyden arınmış ruhları yerden fışkıracak, ezan sesiyle ayağa kalkacak ve dışa yükselecektir.
- Akif bu duasi kabul edildiği takdirde kendi ruhunda vecd içinde yükseleceğini söyler
- 10. kıtada nihayet çöküş olmayacağını hürriyetin ve istiklalin ebediyyen onun hakkı olduğu müjdesini telkin eder.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;

Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl!

Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl.

Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;

Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

- Şair zafer gününün heyecanını yaşıyor. Şanlı bayrağımız dalgalandıkça gökyüzünü şafakla yarış edercesine kızıl renge boyamaktadır.
- Türk milleti yeniden bağımsızlığına kavuşmuştur. Artık onun için yok olma korkusu kalmamıştır. Bayrağımız şehitlerimizin kanlarını hak etmiştir. Bağımsızlık Allah'a tapan ve doğruluktan ayırmayan Türk milletinin en doğal hakkıdır.
- Milletin iradesine ve Allah'ın müminlere vaad ettiği zaferin er geç gerçekleşeceğine inanan Mehmet Akif, şiirlerinde milli ve dini motifleri

dengeli bir şekilde kıtalara yerleştirmiş. Bayrak, hilal, yıldız, hürriyet, istiklal, iman, şehadet, cennet, ezan, mabed, vecd gibi dizi motifler uyum halinde zengin bir belağatla kullanılmış milli mücadeleyi gerçekleştiren halkın ruhunda iki kavram istiklal marşının da iki temel temasını oluşturmuştur.

Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır
Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır
Zafer müjdeliyor bayrağımdaki hilal
Ezelden beridir parolamız ya ölüm ya istiklal
Doğduğumdan beridir aşkım istiklale
Bana hiç tasmalık etmiş değildir altın lale